

MIN MORS SLÆGT I THY

v/ Søren Melkær. September 1978.

HVAD JEG VED OM MIN MORMOR – KIRSTINE ANDERSEN, VESTERGAARD, DATTER AF NIELS KRISTIAN SALOMONSEN – OG HENDES NÆRMESTE SLÆGT.

Oplysninger herom har jeg fra min mor, fra min moster Johanne (gift med træskomager Hans Jensen, Holbæk) og fra min morbroder Niels Chr. Westergaard, gårdejer i Tingerup. Yderligere har jeg fået bekræftet årstal og flere forhold fra et slægtsregister over familien Krabbe, udført af Kristian Krabbe, hvori tillige viser sig, at mormor på sin mødrene side har slægtsforbindelse med Krabbe-familien (der oprindelighed Sand).

Min Mormor Kirstine, der er hovedpersonen i disse optegnelser, er født i Skinnerup, fem kilometer nord for Thisted d. 13. oktober 1846, og døde i Elsted ved Snedsted d. 23. april 1917.

Min morfar, Niels Andersen Vestergaard, er født i Sundby, ti kilometer syd for Thisted d. 30. Maj 1841, og de blev gift d. 27. marts 1866.

Lad mig først fremføre, hvad jeg har fået fortalt om min morfar, om hvem jeg ingen erindringer har. Hans farhed Anders Kristensen, Vestergaard, og hans mor Johanne Katrine Pedersdatter.

Vestergaard-navnet hidrører fra en større gård, der engang har ligget vest for Sundby, og hvorfra morfars slægt stammer 1).

Morfar blev aldrig kaldt andet end Niels Vestergaard. (Min mor, født d. 24. februar 1877, er døbt Gjertrud Kirstine Nielsen, hun var barn nummer fem; men sønnen Anders, f. 1881, er døbt Vestergaard. Morbror Niels "købte" sig i 1904 retten til navnet Westergaard – "det var hos justitsminister Alberti").

Morfar var yngste barn i søskendeflokken og havde (ifølge min mor) været noget forkælet – havde været vant til at få den lækreste part af maden – han havde ikke været stærk – sov lidt længere om morgenen – men pløjede da selv – han var en ordensmand – sine heste betroede han dårligt andre. Min bror Niels Vestergaard Jensen var opkaldt efter vores morfar, medens jeg er opkaldt efter vores farfar, Søren Kristian Jensen, der boede på Melkær 2).

År 1900 overtog datteren Kirsten og hendes mand Thomas Jensen Thomsen gården i Sundby, morfars fødegård, og morfar og mormor erhvervede det lille husmandssted i Møgelvang lidt nord for Sundby. De har da henholdsvis været 59 år og 54 år. Der hørte ikke meget over 1 td. land til stedet, hvorpå der kunne holdes en ko og en gris og en flok høns.

Bilag til side 1.

1) Min morbror Niels har yderligere fortalt mig, at hans farfar Kristian Nielsen, f. 1803, d. 1860 havde som arv fået en part af Vestergaardens jorder, der oprindeligt havde været omkring 200 td. land. Hvorpå gården (morbrors hjem) opførtes –delvis af nedbrændt egetømmer fra Vestergaard, hvori indhuggede årstal f. eks. 1726 var at finde. Hans morbror Salmons gård, beliggende lige øst for morbrors hjem, var ligeledes udstykning fra Vestergaard, (Jeg husker tydeligt morbror Salmon og hans familie fra jeg som fjortenårig tjente en sommer hos min moster Kirsten og hendes mand Thomas Thomsen).

Konen på Vestergaard – morbrors fars fætters kone – døde under dramatiske omstændigheder i barselseng efter sit trettende barn. Morbror Salmon havde i vild kørsel ”med skifteheste” hentet doktoren i Thisted 10 km. borte – men forsent. De seks af børneflokkens var døde af tuberkulose.

Morbror Niels havde også følgende sagnagtige historie at fortælle: I svundne tider blev Vestergaard bortvæddet mellem to herremænd. Væddemålet gik ud på, at den enes karl og den andens hund skulle kappes om at fortære en kovring (en meget tør, hård bolle el. tvebak). Han med hunden smurte smør på den kovring hans hund skulle æde, for at den hurtigere kunne glide ned, men medens hunden først slikkede smørret af fik karlen med sin tørre kovring forspring og nåede først at få den ned. – ”Bønderne på Vestergaard var fribønder”.

2) Omkring århundredeskiftet kom missionær I.P. Mynderup jævnligt på møderejser og som kolportør til Thyland, lønnet ved et missionslegat i Jetsmark menighed. Ham fulgte undertiden min farfar, der var både murer og skolelærer og var god til både at synge og spille violin.

Huset, hvortil der for mig knytter sig mange barndoms minder fra de år mormor senere boede der alene, skal jeg senere beskrive. Det lå ved en lille sidevej fra Thisted landevej med ret langt til naboer. Moster Hanne har fortalt mig, at hendes gamle forældre på et vist tidspunkt begge lå alvorligt syge. Deres yngste datter, Elvine, var hos dem, men også hun blev meget syg, og de lå da alle tre hjælpeløse; morfar råbte så højt han kunne om hjælp ud ad et vindue. Han blev hørt, men døde få dage efter.

Mormor Kirstine Nielsens fader hed Niels Kristian Salomonsen og hendes moder Kirsten Sørensdatter 3). Deres gård lå i Skinnerup, "to sammenlagte", idet Kirsten Sørensdatters hjem var nabogård og måske under en eller anden form har udgjort medgift.

Niels Kristian Salomonsens fader hed Salmon Pedersen Degn. Det bibelske navn Salomon hidrører fra sidstnævntes mødrenes slægt, hvor dets første form (hos mormors tipoldefar) var Salmand (sadelmager?). Navnet Degn har det på sig, at der ifølge Historisk Samfunds årbog for Thisted amt 1912 s. 26 har været tre generationer degne af slægten i Skinnerup. Den første, A. Michelsen, Tilsted, fik embede den 23/4-1740. Han var mormors tipoldefar. Mormors mor, Kirsten Sørensdatter, døde tidligt medens mormor var en lille pige. Efter hendes død skiftede hendes mand Niels Kristian Salomonsen med sine børn. "Pigerne fik 1100 rigsdaler og drengene 2200 rigsdaler", og "han giftede sig med en som hed Ane". "Han var storbonde, levede stærkt, spillede og drak som andre"; ved en af omgangskredsens fallit, en sagfører Lyhne i Thisted, blev han ruineret ved kaution 4).

Mormor har som stor pige været hos sin farbror Carl på "Dybdalgaard" i Skyum, hvor "hun havde det strengt med meget arbejde". I 1865 tjener hun på en gård i Sundby, hvis marker grænsede op til hendes broder Salomon Nielsens gård og dermed sikkert også til gården, som den 24-årige ugifte Niels Andersen Vestergaard ejede (morfar). Hun har været en dygtig pige, "var også god til at sprede møg", og der er al grund til at tro, at hun også har været en køn pige. Den unge gårdmand har kastet sine øjne på pigen – og mere end det, thi omkring hendes 18 års fødselsdag er hun med barn.

Bilag til side 3.

3) Kirsten Sørensdatters slægt et par led tilbage hed Bak og Sand, og med disse var det, at mormors slægt havde forbindelse med Krabbeslægten.

4) Et andet af mine notater fortæller, at han kautionerede for sin soldebroder, sagfører Lyhne i Thisted, det drejede sig om 12.000 rigsdaler. Lyhne gik fallit og Niels Kristian Salomonsen måtte gå fra sine 140 td. land store gård i Skinnerup, og blev resten af sit liv husmand og murerarbejdsmand i Hørsted (el. Sønderho).

Mormors søster Jane Maries mand Chr. Petersen mistede også sin (mindre) gård ved kautionsforpligtelse. De blev smedefolk i Skjoldborg, hvor hun hjalp ham ved ambolten. Men "aldrig har jeg af den grund haft en søvnløs nat". (Jeg mener, at jeg kan huske Jane Marie som enke i hendes lille hus i Skjoldborg, der var så rent og pænt hos hende).

I januar 1950 har moster Hanne fortalt mig, at hun engang – vist som omvandrende syerske, inden hun fik systue i Thisted – under et besøg hos sin morfar i Sønderho havde bedt om lov til at synge en ny sang for ham – en af de da udbredte (ved afskrivning) følelsesfulde kristelige sange. Den gæve "gammelfaar" påhørte pænt hendes sang og med ét sprang han op på egetræsbordet udbrydende: Den kan jeg skam danse! Melodien var en gammel dansemelodi. Den alvorlige moster Hanne måtte smile, da hun fortalte mig tildragelsen, men tilføjede, at på sine sidste dage ville hendes gammelfaar nok lytte til hendes sanges alvor. Han døde for øvrigt pludseligt.

Min mor vidste at fortælle, at morfars familie ikke havde været så glade for partiet, hun var jo kun husmandsdatter, om end hendes far engang havde været gårdmand. Men den 27. marts det følgende år (1866) stod dog brylluppet. I gårdens aftægtshus boede morfars mor Katrine, og en faster Karen "der var vant til at råde", var også i huset. Hvorledes den unge kone har klaret situationen, ved jeg ikke noget om, men hun har uden tvivl hurtigt gjort sig gældende, vi ved kun, at hun nogle år senere, som den eneste i huset gik til møder hos "sektererne", de første baptister på egnen.

Det var som bekendt fra Ålborg den første nordjyske baptistmission udgik. Menigheden her dannedes i 1840. Seksten år senere er der en selvstændig Jetsmark menighed, hvorfra der missioneredes videre vest på mod Thy. Den kendte Søren Hansen fra Ålborg var en af de første kolportører, der berejste det afsides Thy. I 1873 var der "5 medlemmer på en omkreds af ca. 3 mile", skrives der i "Evangelisten". (Mormor blev baptist i 1874). Men i 1875 har der været baptistisk røre i Thy. Marius Larsen, den kendte forstander for Kristuskirkens menighed på Nørrebro, København, beretter i "Evangelisten", at han i Thy gennem 4 uger har holdt 28 forsamlinger; det sidste sted havde der været 150 mennesker til stede. Og han havde døbt 7 deroppe.

Det er sandsynligvis under påvirkning af Søren Hansen, at mormor tager det afgørende skridt og lader sig døbe, hvilket er sket i Skyum, hvor nogle få baptister havde forsamlingssted, og dåben menes at være foretaget i et åløb nær Jens Krabbes gård omkring den 10. april 1874. En anden kvinde, der blev døbt samme dag, havde overfor mormor været forknyt over, at hun ikke havde noget rent linned, hvortil mormor frejdigt havde bemærket: ja, jeg vil døbes, selv om jeg intet linned havde. Mormors stedmor Ane 5) blev døbt samtidig eller nogle dage senere. Om dåben er sket ved Søren Hansen eller den fjerntboende menighedsforstander Eskild Jensen, Jetsmark, er uvist.

Det vakte megen stor modstand i den kirketro familie, da mormor og hendes stedmor Ane gik over til baptisterne.

Men de to kvinder har næppe været underkuet i deres hjem. Anes mand, den gæve forhenværende storgårdsmand, har måttet nøjes med at protestere, medens morfar – ellers efter alt at dømme ligevægtige mand – ifølge moster Hanne skal have truet med skilsmisse, et vidnesbyrd om, hvor stærkt sindene har været i oprør. Om Anes resoluthed vidner, at hun, når der senere var bønnemøder i det lille hjem i Sønderho, kunne indlede med at påbyde: bed nu alle sammen! Enkelte listede da først ud i gangen for at 've sig og vinde frimodighed.

Tre uger efter sin dåb fødte hun moster Margrethe og medens den unge gårdmandskone lå i barselseng, undlod nogle besøgende ikke at fortælle, at nu var den og den faldet fra, og også Mads Krabbe, hvilket er kommet denne solide baptist for øre, og mormor modtog en seddel fra ham, hvorpå var skrevet:

O, søster, det kan aldrig ske,
Så længe vi Herrens vej kan se. 6)

På Thyholm, hvor Anders Jørgensen først var møllersvend og senere gårdejer, afholdtes der heldags "fjerdingårsmøde", og mormor skal have sagt, at der ville hun med "om de så stened mig". Man fornemmer det stærke thylandske sind.

Bilag til side 4.

5) *Mormors rigtige mor Kirsten Sørensdatter døde da mormor var 8 år.*

6) *Moster Hanne kunne også citere et vers af et længere rimdigt til mormor fra Søren Hansen:*

*Du må ej kinden væde med sorgens hede gråd
O, kast din sorg på Jesus, Kirstine Vestergaard*

Min mor erindrede, at mormor var den første om morgenen derhjemme på gården. Hun havde for vane at begynde sin dag klokken fem ude i en tom bås i stalden hos dyrene med at læse i sin bibel ved lygteskær, alt imens tiden også udnyttedes med strikketøjet. Og mor fortalte, at hun stadig kunne høre sin mors stemme, når hun kom ind og kaldte: Kan du så komme op bette Stinne.

Mormor fødte sin mand elleve børn. Moster Elvine var nummer sidst. Morfar fik sin vilje med at de skulle barnedøbes og konfirmeres (i Stagstrup kirke), men det blev deres moders tro, de som voksne alle valgte. Moster Margrethe kunne skæmte med, at hun var døbt tre gange, første gang i sin moders liv i åen i Skyum.

Hvorledes mormor og morfar har haft det i deres daglige liv ved jeg ikke meget om, de har sandsynligvis haft det almindeligt godt. Efterhånden er der nok blevet god balance i deres samliv, med mormor som den dominerende personlighed. Morbror Niels, der var hjemme hos forældrene på gården, indtil han i 1903 som 19-årig kom på højskole i Gistrup, fortalte, at hans far altid søgte sin kones råd, når et dyr skulle sælges, og ved enhver anden handel.

Til oplysning om mormors livsholdning tjener hvad moster Hanne fortalte: at der i mormors hjem på den store gård i Skinnerup havde hængt et visdomsord fra Salomons ordsprog: Giv mig ikke armod eller rigdom, men tildel mig mit beskikkede brød. Det havde hængt for enden af en lang gang (stengang?) og her løb den 7-8-årige pige og gentog ordene højlydt, så det gav ekko i rummet – hun har åbenbart været tidlig til at læse. – Ordene og ekkoet havde fulgt mormor gennem livet. Et andet visdomsord fra Bibelen holdt hun af at citere: Det er godt for en mand at have båret åg i sine unge dage.

De elleve børn var:

Navn	Født	Døde	Alder
Anders x)	1866	1880	14 år gammel
Kirsten xx)	Ca. 1868	Marts 1931	63 år gammel
Johanne x)	Ca. 1871	Ca. 1953	82 år gammel
Margrethe	3/5-1874	April 1948	74 år gammel
Kirstine	24/2-1877	28/2-1956	79 år gammel
Niels xx)		Døde som spæd	
Anders xxx)	16/4-1881	24/3-1920	38 år gammel
Niels xxx)	18/1-1884	Nov. 1960	76 år gammel
Annine		Døde som 2-årig	
Peter	19/5-1890	31/1-1971	81 år gammel
Elvine	18/6-1891	30/9-1939	48 år gammel
x)	Anders og Johanne opkaldt efter henholdsvis deres faster og farmor		
xx)	Kirsten og Niels efter deres mormor og morfar		
xxx)	Anders og Niels' navne gentages efter de afdøde søskende		

OM BØRNENES LIV OG SKÆBNE I KORTLED FØLGENDE:

Anders	Den førstefødte der døde som 14-årig, ved jeg intet om.
Kirsten	Blev gift med Thomas Thomsen 1900; og 1903 overtog de fødegården i Sundby. 1911 nedrev de den gamle "råling" og byggede nyt stuehus. Deres børn: Jens og Kirstine (Stinne). Sommeren 1917 tjente jeg som dreng hos moster Kirsten og "morbror" Thomas, og jeg havde det godt. Moster Kirsten led periodisk af en svær sindslidelse.
Johanne	<p>Var i sine yngre år syerske, havde en tid egen systue Thisted, senere var hun i Skovsgaard, Oure på Fyn og på Bornholm – disse steder vist som husholderske. Omkring 1915 blev hun gift med træskomager Hans Jensen, Soderup, der var enkemand og havde datteren Jenny. De flyttede til Holbæk nogle år senere, hvor onkel Hans havde sin lille forretning på Ahlgade. Moster Hanne var en aktiv kristen, fandt sig efterhånden ikke hjemme hos baptisterne, og gik omkring 1920 over til Apostolisk samfund. Fru Anna Larsen Bjørner besøgte moster Hanne i Holbæk. Moster Hanne lagde et stærkt omvendelsespres på sine niecer og nevøer, vi undgik hende helst. Hun havde let ved at rime stærkt religiøse vers. I en sølvbryllupssang til sine forældre lyder et:</p> <p>O kære Fader tænker Dog på det Liv som svandt Har du dit Hjerte skænket Til Gud som hjælpe kan. O kære Moder lever Dog helt for Jesus her. Spred ud dit Lys i Hjemmet Saa alle det kan se</p> <p>Senere blev rimene bedre, men hendes nidkærhed forblev pågående.</p>
Margrethe	Var ugift, hun havde en rygsvaghed som medførte at hendes overkrop var omsluttet af en stiv bandage, der dog ikke hindrede hende i at deltage i næsten alt arbejde, viljestærk som hun var; jeg har både bundet kornneg og luget roer sammen med hende. I skolekundskaber drev moster Margrethe det ikke vidt, men hun kunne lære sine søskendebørn at lystre. Når der var sygdom i familien gik der altid bud efter moster.
Kirstine	Min moder var vist mildere af sind, men alligevel en stærk Vestergaard. Hun og min fader skræddersvend Andreas Christian Jensen fra Melkær i Hanherred blev viet på Thisted rådhus d. 13. november 1901. Far havde begyndt skrædderforretning i Hvidbjerg på Thyholm. Senere flyttede de til Skovsgaard i Hanherred. Far forsøgte sig her med herreekviperingsforretning, der imidlertid medførte en konkurs, som i mange år tyngede deres økonomi. Jeg og min bror Niels Vestergaard blev født i Skovsgaard. Fars forældre havde et lille landsted af dårlig bonitet ude på Melkær, og da de netop ønskede at flytte til Brovst stationsby blev ordningen den, at far og mor i deres vanskelige situation overtog det gamle hjem. Her sled de tappert et par år, men landbrug lå ikke for far, han fandt ud af, at der i Hørdum på mors hjemegn i Thy var muligheder for en skrædderforretning og hertil flyttede de i 1909. Ved flid og sparsommelighed arbejdede de sig op; fik gælden afviklet og byggede eget hus. I Hørdum fødtes Elga og Nora. I 1919 flyttede far og mor til Skovsgaard for anden gang. Deres sidste år boede de i Brovst, hvor far døde i 1950, og mor i 1956.
Anders	Var på Gistrup højskole i vinteren 1901-02, hvor han mødte Harriet Stoel, født i København, senere mødtes de igen i Abbetved og 1906 blev de gift og fik en mindre landejendom i Elsted pr. Snedsted, hvor alle børnene er født: Vidorf, Emilie, Sara, Harry, Aksel, Evald og Esther. Morbror Anders levede stærkt med i menighedsliv og tog til årsmøder; han døde 1920 under den spanske syge. Moster Harriet solgte ret snart hjemmet og drog til Sjælland med sin børneflokk, fik bolig i "Tabor", Tingerup, hvor hun var til glæde og omsorg for mange mennesker foruden sine børn. Sine senere år var hun pedel ved baptistkirken i Roskilde, hvor hun døde.

Niels	<p>Ville som sin ældre bror også på højskole, 19 år gammel forlod han hjemmet og Thyland, var karl på en gård i Torderup, indtil han efteråret 1903 kom på Gistrup højskole, hvor P. Olsen og P. Grarup fik stor betydning for ham, var senere på landbrugsskole, og efter at have tjent kongen som garder blev han kontrolassistent på Haraldstedegnen, hvor han i Skee Taastrup fandt sin hustru Karen født Sørensen. De erhvervede 1913 den forfaldne gård "Bolettesminde" i Tingerup pr. Hvalsø, der efterhånden blev en mønstergård. Morbror Niels blev en landskendt opdrætter af rødt dansk malkekvæg. Sin højskole forblev han en trofast ven, han var formand for højskolekomitéen og dens byggeudvalg under overflyttelsen fra Gistrup til Tølløse 1927-1928. Hans og tante Karens børn er: Lilly, Arne, Klara og tvillingerne Grethe og Hans. Tante Karen døde 1940 og morbror Niels 1960. Deres hjem var overmåde gæstfrit.</p>
Peter	<p>Søgte også tidligt til Sjælland, hvor han først var skræddersvend i Allindelille, senere medhjælp på "Bolettesminde", medens broderen Niels lå inde ved sikringsstyrken i 1914 og også senere. Morbror Peters interesse blev havebrug og biavl – skrædderiet forlod han. Omkring 1915 er han på sin hjemegn i Thy igen, først dyrkede han mormors jordlod i Møgelvang og overtog hendes hus, da hun døde i 1917, året før havde morbror Peter giftet sig med Nikoline. Senere byggede de hus i Sundby, hvor morbror Peter tillige i adskillige år drev vognmandsforretning, trods den rygskade der oprindeligt gjorde ham til skrædder. Morbror Peter var en munter mand, og elsket af alle sine søskendebørn. Hans og tante Nikoline børn er: Edith, Agnes, Sigurd, Esther og Ole. Morbror Peter døde 1971. Tante Nikoline lever endnu 84 år gammel på de gamles hjem i Koldby, hvor jeg besøgte hende i maj i fjor (1977).</p>
Elvine	<p>Har jeg erindringer om fra hun var en 17-18-årig livsglad ung pige; fra mormors hus i Møgelvang trillede vi med stort besvær en sæk korn til mølle hos "morbror" Salmon oppe øst for Sundby, min unge milde moster er et af de første indtryk jeg har fra Møgelvang. Ret snart efter drog også hun til Sjælland, jeg formoder på foranledning af broderen – morbror Niels – der befandt sig godt som kontrolassistent på Midtsjælland. Hun blev pige på Glæmosegården ved Tølløse, vist i et par år, og her mødte hun sin tilkommende mand, Nikolaj Nielsen, der var karl på gården. Omkring 1913 rejste de sammen til Thy, hvor de giftede sig og købte en mindre landejendom i Harring pr. Hørðum, og her fødtes og opvoksede deres tre sønner: Vestergaard, Henry og Viggo. Mine forældre boede i Hørðum og jeg hentede sommetider mælk hos moster Elvine og onkel Nikolaj. Jeg elskede at komme i deres hjem, moster Elvines have var så spændende, og hendes pandekager med syltetøj var der ikke mage til. Moster Elvine var en børneven, og på Glæmosegården, min afdøde hustru Karens fødehjem, mindedes man hende også med glæde.</p> <p>Under indflydelse af den nidkære moster Johanne gik Elvine og Nikolaj over til pinsebevægelsen, og de indrettede strengt deres liv efter deres tro. Moster Elvine blev kun 48 år og døde efter et smertefuldt og tragisk sygeleje. De havde en sikker tro på Guds førelse og indgriben i alle forhold.</p>

Adskilligt mere kunne jeg berette om min thylandske slægt, om mormors børn og deres børn, men lad det forblive herved; det var mormors liv og hendes store indflydelse på sine børn og børnebørn – og vel endnu videre – jeg ville fortælle om. Følgerne af at denne stærke kvinde religiøst brød med sit miljøes hævdvundne stive kirkeliv, og lod sig døbe hos baptisterne under så udfordrende forhold.

I tankerne følger jeg ofte alle hendes børns og børnebørns liv og skæbne. Det er syv år siden, at morbror Peter som den sidste af hendes børn døde, og efter fætter Jens Thomsens død i Århus for nogle år siden, er jeg nu den ældste i min generation. Som nævnt bosatte moster Johanne og morbror Niels sig på Sjælland, og af næste generation er vi 14 herovre. Oprindeligt var vi to flere, min bror Niels Vestergaard og min søster Elga, der begge er døde.

Lidt øst for Møgelvang ved en meget stille sidevej, netop hvor nu hovedvej A 11 skærer igennem det thylandske, lå bedstemoders hvide stråtækte hus, her levede hun sine enkeår med sine få dyr og sine få naboer; de ældste af hendes børnebørn har erindringer om hende og hendes hus, selv var jeg hos hende i småferier, som 8-10-årig og nogle af mine dybeste barndomserindringer knytter sig til bedstemors verden i Møgelvang. I dag en verden så fjern. Det var før første verdenskrig, der var virkelig fred i landet. Når bedstemor og jeg skulle til købmand i Sundby stak vi blot tøjrekøllen skråt gennem dørens klinkefald, dermed var angivet, at vi ikke var hjemme.

Jeg ville den dag i dag nøje kunne optegne og beskrive hvert af husets rum, stuerne møbler og ting – og dufte, thi hvert rum havde sin særlige duft. I yderframmerset slog dog flere sammen om én, når man trådte ind; bag døren til højre stod koen og i stien gik grisen; ligefor bag en sprækket dør var hønsene; til venstre bedstemors lille køkken, hvor verdens dejligste frikadeller blev stegte. Skjult under en bænk i yderframmerset stod de uundværlige natmøbler, for under de til gulv gående halmsenge i dagligstuens nordside kunne de jo ikke være; min seng var den vestlige, i dens halm havde et par småmus gerne travlt, og de var morsomme at ligge og lytte til, inden søvnen meldte sig.

Forinden bedstemor og jeg gik til ro, sluttede vi alvorfuldt dagen henne ved bordet under petroleumslampen, hun tog sin store slidte bibel frem (efter sigende opsled hun tre) læste langsomt men højlydt dagens stykke, hendes pegefinger gled styrende langs hver linie. Pilgrimsvandringen, som hendes mand havde købt til hende i Thisted gav hun imens mig at kigge i; der var drastiske billeder i den af Kristens prøvelser under vandringen mod den hellige stad, deres gru sidder i mig endnu. Den selvsamme bog er i mit eje, og på min væg har jeg et billede af bedstemors hvide hus.

Det var livets og evighedens alvor, der stærkest prægede bedstemors liv, dog har jeg lykkeligvis også lyse glimt fra hendes dagligliv. Det hændte, at naboen Vullum kom ind til en kop kaffe, eller når Kræn Rørdam kom med sin blanke le for at meje vor lille kornager, at bedstemor kunne være munter med de gamle mænd, og det undrede mig i grunden meget, sådan kendte jeg hende ikke; børn skulle opdrages i alvor.

Bedstemors dyr blev jeg aldrig rigtig venner med, grisen var så vredladen og koen tror jeg var jaloux på mig, lidt bedre gik det med hanen og hønsene, men den lille stikkelsbærbusk og de vilde brombær på veldiget søgte jeg ofte til, og jeg kendte hvor græsset var blødest at ligge på, og vidste hvor de små vilde blomster voksede, før jeg endnu kendte navne på dem. Der var meget at opdage i den lille verden.

- Om de gamle thylandske huses grundplan og opbygning har jeg læst, at deres tradition går helt tilbage til de allerførste tiders bosættelse, og det fik jeg en stærk oplevelse af engang jeg besøgte Hans Ole Hansens opførte jernalderhuse ved Lejre, her var meget, der mindede mig om det gamle hus i Møgelvang, indgangenes anbringelse, rummenes inddeling var så lig dette, at jeg næsten følte mig hjemme.